

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**“TASDIQLAYMAN”
Chirchiq davlat pedagogika
universiteti rektori
G.I.Muxamedov**

« _____ » 2025 yil

**11.00.02 – IQTISODIY VA IJTIMOIIY GEOGRAFIYA IXTISOSLIGI
BO‘YICHA OLIY TA’LIM DAN KEYINGI TA’LIM INSTITUTIGA
KIRISH UCHUN IXTISOSLIK FANIDAN
DASTUR**

Chirchiq -2025

Kirish

Ushbu dastur iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fani obyekti va predmeti, shakllanishi va rivojlanishi, maqsadi va vazifalari, fanning tadqiqot usullari, hozirgi zamon ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning o'zgarish tendensiyalarini aniqlashda asos bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya hududlarning nima bilan mashg'ulligi (funktsiyasi), iqtisodiy sig'imi va ixtisoslashuvi, kishilarning ijtimoiy hayotidagi geografik farqlarni o'rganadi, joylarning xususiyati va sifati, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarning hududiy tarkibi va tizimi bilan shug'ullanadi. Uning uchun hududiy majmualar, ijtimoiy-iqtisodiy rayonlarning shakllanishi va rivojlanishi katta mazmun kasb etadi.

Asosiy e'tibor tabiat va jamiyatning o'zaro munosabatlarini o'rganish, tabiat qonuniyatlarini bilgan va uni hisobga olgan holda iqtisodiyot va ijtimoiy hayotni hududiy tashkil etish, aholi, ishlab chiqarish, aholiga xizmat ko'rsatish tarmoqlarining joylashish xususiyatlari va unga ta'sir etuvchi omillar haqida umumiy tushuncha hosil qilish, fanning tarkibiy tuzilishi, uning asosiy qismlari mohiyati, tarixi to'g'risida dastlabki ma'lumotlar berishga qaratiladi.

Dasturda keltirilgan mavzular fanning asosini tashkil etuvchi bosh tushunchalarning mohiyatini ochib berish, fanning tadqiqot uslubiyoti, uslublari va asosiy tamoyillari hamda ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishning hududiy qonuniyatlarini o'rganish, fanning o'rganish obyekti bo'lgan hududiy ijtimoiy-iqtisodiy majmualarining vujudga kelishi, rivojlanishi, joylashish qonuniyatlari, o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy asosda tahlil qilish, izohlab berish, voqea va hodisalarni tarixan o'zgarishda, kompleks holda o'zaro aloqadorlikda qarash, turli mintaqa va hududlarning tabiiy sharoiti va tabiiy resurslariga iqtisodiy-geografik baho berish, prognoz qilish malakalariga ega bo'lishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, geografik kartalarni, hududlarning tabiiy-resurs, demografik, ishlab chiqarish salohiyati ko'rsatkichlarini, iqtisodiy rayonlashtirish prinsiplarini, hududiy mehnat taqsimotini, iqtisodiy geografik o'rinni, iqtisodiy rayonlashtirishni hamda hududiy ishlab chiqarish majmualarini, iqtisodiy geografik jarayonlarni o'rganishda geografik-taqqoslash, tarixiy va adabiyotlar bilan ishlash usullari hamda zamonaviy geografik axborot tizimlarini bilishi va undan foydalana olishida katta ahamiyat kasb etadi.

ASOSIY QISM

Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining tarixiy shakllanishi va nazariy asoslari

Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining obyekti, predmeti va tadqiqot usullari. Nemis statistikasi va tarmoqlar iqtisodiy geografiyasi, ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishda klassik g'oyalar, shtandort, o'sish qutb va markazlari, yangiliklarning tarqalishi (diffuziyasi), hududiy ishlab chiqarish majmualari va h.k. A.Smit, D.Rikardo, I.Tyunen, A.Veber, V.Kristaller, A.Lyosh, F.Perru, T.Hegerstrand, N.Kondratyev, N.N.Kolosvskiy kabi olimlarning asosiy g'oyalari.

Umumgeografik va barcha fanlar uchun xos bo'lgan metodlar. Geografiya fanining asosiy tamoyillari: hududiylik, komplekslik, demotsentrizm, geoeologik prinsiplar. Kartografik, geografik taqqoslash, tarixiy, statistik va boshqa metodlar, ularni turli yo'nalishlardagi ilmiy tadqiqotlarda qo'llash xususiyatlari.

Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyada ilmiy tadqiqotlarni tashkil etish

Fanning obyekti va predmeti haqida tushuncha. Obyektning umumiyligi va predmetning aniqligi. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining obyekti sifatida ishlab chiqarish kuchlarining joylanishi yoki hududiy tashkil etilishi, hududiy iqtisodiy va ijtimoiy tizimlar, hududiy (iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy) majmualar, jamiyatning hududiy tashkil etilishi kabilarning xizmat qilishi. Iqtisodiy geografiya, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya, ijtimoiy-iqtisodiy geografiya, iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy geografiya, ijtimoiy geografiya, sotsial geografiya, inson geografiyasi haqida tasavvurlar; ularning mazmun va mohiyati, ichki va tashqi, gorizonta va vertika aloqalari.

Mintaqaviy iqtisodiyot va iqtisodiy geografiya

Mintaqaviy iqtisodiyot va iqtisodiy geografiya fanlarining o'zaro o'xshashligi va farqlari, umumiy muammolari. Mintaqaviy iqtisodiyotning vujudga kelish sabablari. Mintaqaviy iqtisodiyot va Mintaqaviy siyosat. Jahon mamlakatlarining mintaqaviy siyosati. Mintaqaviy siyosat va geosiyosat. Shtandort nazariyasi. Mintaqaviy iqtisodiyot va iqtisodiy geografiyaning rivojlanishi xususiyatlari.

Hududiy ishlab chiqarish majmualari

Hududiy majmua haqida tushuncha. Geografiyada hududiy majmua, tizim va rayonlashtirishning nazariy asoslari. Ishlab chiqarishni joylashtirish va hududiy majmualarning klassik g'oyalari. N.N.Kolosovskiyning hududiy ishlab chiqarish majmualari, energiya ishlab chiqarish majmualari haqidagi nazariyasi. Sanoat va qishloq ho'jaligini hududiy tashkil etish omillari va majmualari. Transport va uning hududiy majmualari. Aholi joylashuvi va aholiga hizmat ko'rsatish sohalarini hududiy tashkil etilishi. Hududiy majmualar va shaharlarning rivojlanishi. O'zbekistonda hududiy ishlab chiqarish majmualarining shakllanishi va rivojlanishi. Hududiy majmualar va atrof-muhitni muhofaza kilish.

Iqtisodiy rayonlashtirish muammolari

Iqtisodiy rayonlar va rayonlashtirish. Geografiyada «rayon» tushunchasi. Rayon, landshaft, peyzaj, region tushunchalari. Hududiy mehnat taqsimoti va iqtisodiy rayonlarning shakllanishi. Iqtisodiy rayonlarning turlari va klassifikatsiyasi. Yagona iqtisodiy makon va iqtisodiy rayon. Bozor

munosabatlariga o'tish davrida iqtisodiy rayonlarning mohiyati. Iqtisodiy rayonlashtirish va mintaqaviy siyosat.

O'zbekistonni iqtisodiy rayonlashtirish

Iqtisodiy rayonlashtirish O'zbekiston milliy iqtisodiyoti hududiy tarkibini o'rganishning usuli sifatida. Iqtisodiy rayonlar shakllanishida asosiy omillar. Iqtisodiy rayonlashtirishning asosiy tamoyillari (prinsiplari). O'zbekistonni iqtisodiy rayonlashtirilishi turli bosqichlari. K.N. Bedrinsev, K.I. Lapkin, Z.M. Akramov, A.K. Bedrinsev, A.S. Soliyev, A Al-Xalil, N. To'xliyevlarning iqtisodiy rayo'nlashtirish sxemalari. Iqtisodiy rayonlarning milliy iqtisodiyotidagi o'rni dinamik tarzda o'zgarib borishi. Asosiy iqtisodiy rayon, hududlarni kichik rayo'nlarga (mikrorayon) ajratish.

Sanoat geografiyasi

Sanoat geografiyasining obyekta va predmeti. Sanoat tarmoqlari haqida tushuncha. Ishlab chiqarish vositalarini ishlab chiqarish va iste'mol mollarini ishlab chiqarish. Sanoatning ijtimoiy tashkil etish shakllari: mujassamlashuv, ixtisoslashuv, kooperatsiya, kombinatlashuv. Sanoatni rayonlashtirish. Sanoatni hududiy tashkil etish shakllari. Sanoat tugunlari. Energiya ishlab chiqarish sikllari. Sanoat tarmoqlarini joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar. Jahon sanoati. O'zbekiston sanoati. O'zbekiston sanoatining tarmoqlar tarkibi.

Qishloq xo'jaligi geografiyasi

Qishloq xo'jaligi geografiyasining obyekti va predmeti, o'ziga xos xususiyatlari. Qishloq xo'jaligi va agrar iqtisodiyot. Qishloq xo'jaligining tarmoqlari va hududiy tashkil etish qonuniyatlari. «Tyunen xalqalari». Qishloq xo'jaligida bozor islohotlari. Mulkchilikning turli shakllari. Fermer va dehdon xo'jaligi. Melioratsiya va irrigatsiya. Qishloq xo'jaligini rayonlashtirish. Agrosanoat majmualari. Jahon qishloq xo'jaligi. O'zbekiston qishloq xo'jaligining tarmoqlar va hududiy tarkibi, rivojlanishi. Agroiqlimiy resurslar va ularning qishloq xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari va boshqa davlat hujjatlarining mamlakatimiz qishloq xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.

Transport geografiyasi

Transport geografiyasining obyekti va predmeta. Transport infratuzilmasi va transport iqtisodiyoti. Transport turlari, ularning joylanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar: tabiiy sharoit va resurslar, iqtisodiyotning ixtisoslashuvi, demogeografik vaziyat va h.k. Transport tugunlari. Transport va shaharlar. Transport

geografiyasining asosiy ko'rsatkichlari. Jahon va O'zbekiston transporti. Tashqi iqtisodiy aloqalar, qo'shma korxonalar geografiyasi va muammolari.

Aholi geografiyasi

Aholi geografiyasining obyekti va predmeti, boshqa fanlar bilan aloqalari. Aholi geografiyasi va demografiya. Demografiya va geodemografiya. Aholining takror barpo etilishi va uning geografik xususiyatlari. Migratsiya jarayonlari. Aholi zichligi. Aholi manzilgohlari va ularning tiplari. Tug'ilish, o'lim, tabiiy ko'payish ko'rsatkichlari. Aholi joylanishi va o'sishidagi asosiy qonuniyatlar. Jahon va O'zbekiston aholisi.

Shaharlar geografiyasi

Shaharlar iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning tadqiqot obyekti sifatida. «Shahar» tushunchasi va uning turli mamlakatlardagi xususiyatlari. Shaharlar klassifikatsiyasi. Zipfa-Styuart qonuni. Poytaxt shaharlar. Shaharlarnish funksional tiplari. Shahar aglomeratsiyalari. Urbanizatsiya va uning geografik jihatlari. Rayon planirovkasi va shaharsozlik. Jahon va O'zbekistonda urbanizatsiya jarayonlari va uning rivojlanish muammolari.

Aholiga hizmat ko'rsatish sohalari geografiyasi (ijtimoiy sohalarning rivojlanishi)

Xizmat ko'rsatish sohalari haqida tushuncha. Xizmat ko'rsatish sohasini tuzilishi. Ijtimoiy infratuzilma va aholiga xizmat ko'rsatish. Ta'lim tizimining hududiy tashkil etilishi xususiyatlari. Sog'likni saqlash, uni isloh qilishning geografik jihatlari. Aholiga kommunal, madaniy-maishiy xizmat ko'rsatish. V.Kristallerning «markaziy o'rinlar» g'oyasi, O'zbekiston shahar va qishloqlarida ijtimoiy sohalarning rivojlanishi. «Qishloq taraqqiyoti va farovonligi yili» Davlat dasturi va uning O'zbekiston qishloq joylarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi ahamiyati.

Sotsial geografiya

Sotsial geografiya va uning keng ma'nodagi ijtimoiy geografiya bilan munosabati. Sotsium haqida tushuncha. Sotsial geografiyaning obyekti va predmeti, uning aholi geografiyasi, demografiya, sotsiologiya, etnologiya, psixologiya fanlari bilan alokasi. Din, jinoyatchilik, turizm, rekreatsiya, kasalliklar geografiyasi haqida umumiy tushuncha. Sotsial muhit, aholini ijtimoiy muhofaza qilish masalalari. Geografik determinizm va sotsial geografiya.

Qishloq joylar geografiyasi

Qishloq joylar haqida tushuncha. Qishloq joylar kompleks geografik tadqiqotlarning obyekt sifatida. Qishloq joylar geografiyasining vujudga kelishi. Qishloq joylarni geografik o'rganish masalalari. "Tabiat-aholi-xo'jalik" tizimida qishloq joylarning tutgan o'rni va ahamiyati. Qishloq joylarning tabiiy sharoiti va mineral hom ashyo salohiyati. Milliy iqtisodiyotda va mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida qishloq joylarning ahamiyati. Qishloq joylarning funksiyalari. Qishloq va shahar joylar: o'zaro bog'liqligi va aloqalari. Qishloq joylarning demografik salohiyati. Qishloq aholi joylashuvi tizimlari. Qishloq joylarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish muammolari. "Qishloq taraqqiyoti va farovonligi yili" Davlat dasturi va O'zbekiston qishloq joylarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish masalalari.

Siyosiy geografiya va geosiyosat asoslari

Siyosiy geografiyaning obyekti va predmeti. Siyosiy va harbiy geografiya, elektoral (saylovlar) geografiyasi. Geokonfliktologiya. Geosiyosatning tarixiy kelib chiqishi. F.Ratsel, R.Chellen, K.Xausxoffer, Mexen, Makkinder, Spikmen va boshqalarning geosiyosiy qarashlari. Geosiyosat va geografik determinizm. Geosiyosatning hozirgi zamon mazmuni. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlarida geosiyosat masalalarining yoritilishi. O'zbekistonning geosiyosiy mavqei va uning tashqi iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishga ta'siri. Dunyo siyosiy xaritasining mazmuni, shakllanish xususiyatlari va bosqichlari. Jamiyatning hududiy-siyosiy tashkil etilishi va rivojlanishi. Geosiyosiy qutblar. Jahon va uning turli mintaqalaridagi geosiyosiy vaziyat va uning omillari. Markaziy Osiyodagi geosiyosiy jarayonlar. O'zbekistonning Markaziy Osiyo mintaqasida tutgan o'rni va ahamiyati.

Tarixiy geografiya va geografiya tarixi

Tarixiy geografiyaning mohiyati, uning geografiya tarixi va paleogeografiyadan farqi; tarixiy geografik tadqiqotlar. Geografiya va tarix, geografiyada tarixiy metod (yondoshuv). Etnologiya, uning sotsial geografiya va iqtisodiy geografiya bilan aloqasi.

Iqtisodiy geografiyaning amaliy ahamiyati va prognozlash

Hozirgi zamon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasining fundamental va frontal rivojlanishi. Umumta'lim, o'rta maxsus va oliy ta'lim tizimida iqtisodiy geografiya fanining o'qitilish muammolari. Davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosati va iqtisodiy geografiya. O'zbekistonda investitsiya makonini baholashda iqtisodiy geografiyaning o'rni. Geografik prognoz va uning tamoyillari, asosiy metodlari. Ekstrapolyatsiya, ekspert baholash va boshqa usullar. Turli ijtimoiy - iqtisodiy sohalarni prognozlash xususiyatlari.

Globalizatsiya va iqtisodiy geografiya

Mulkchilikning davlat tasarrufidan chiqarilishi. Raqobat muhiti. Investitsiya makoni. Qo'shma korxonalar. Jahon iqtisodiy geografiyasidagi o'zgarishlar. Merkantelizm va fritredizm.

O'zbekistonda iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining shakllanishi va rivojlanishi

A.Beruniy, Z.Bobur, M.Behbudiy asarlarida iqtisodiy geografik bilimlar. Respublikada iqtisodiy geografiyaning rivojlanishiga katta hissa qo'shgan olimlar: G.N.Cherdansev, V.M.Chetirkin, K.N.Bedrinsev, S.K.Ziyodullayev, Z.M.Akramov, A.S.Soliyev, K.I.Lapkin, A.R.Ro'ziyev va boshqalar. Hozirgi vaqtda ushbu fan bo'yicha ilmiy tadqiqot olib boruvchi mahalliy olimlar. Respublikada shakllangan yoki shakllanayotgan iqtisodiy geografik maktab va ilmiy markazlar.

Tavsiya etilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
2. Abdalova Z.T., Tojjeva Z.N. Iqtisodiy geografiya. O'quv qo'llanma. – T: «IQTISOD-MOLIYA», - 2019. 272 bet.
3. Soliyev A.S., Jumaxanov Sh.Z., Toshpo'latov A.M. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya. Darslik. – Namangan: «Mashrab», 2024, 408 b.
4. Soliyev A.S., Komilova N.K., Yanchuk S.L. [va boshqa.]. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya: Darslik: - Toshkent. «Noshir» nashriyoti, 2019.-512 bet.
5. Egamberdiyeva U.T. Sanoat geografiyasi.–T.: Fan va texnologiya», 2019, 224 bet.
6. Komilova N.Q., Jumaxonov Sh.Z., Rajabov F.T. Inson geografiyasi. O'quv qollanma. –T. “Universiteti”, 2018. -248 b.
7. Soliyev A.S, Tashtaeva S.K., Egamberdiyeva M.M. Shaharlar geografiyasi. O'quv qo'llanma. – T.: «Barkamol fayz media», 2018, 184 b.
8. Soliyev A.S., Komilova N.K., Yanchuk S.L., Jumaxanov Sh.Z., Rajabov F.T. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya. Darslik. 2019
9. Soliyev A.S., Tashtaeva S.K., Egamberdiyeva M.M. Shaharlar geografiyasi. O'quv qo'llanma. – T.: «VNESHINESTPROM », 2019, 184 b.
10. Tashtaeva S.K., Egamberdiyeva M.M., Komilova N.Q., Egamberdiyeva U.T. Geografiya. O'quv qo'llanma.–T.: “Universitet” nashriyoti, 2017.-136 b.
11. Komilova N., Ravshanov A., Muxammedova N. Tibbiyot geografiyasi va global salomatlik: o'quv qo'llanma. - Toshkent: MUNTOZ SO'Z, 2019. – 188 bet.

12. Namozov J.A., Do'smanov F.A. Mintaqaviy iqtisodiyot asoslari. O'quv qo'llanma. – Chirchiq: “Yangi chirchiq prints”, 2023. – 153 bet.
13. Urinova N.S. O'zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi. O'quv qo'llanma. – “Mhamroh media”, 2025. – 281 bet.
14. Tojiyeva Z.N. Aholi geografiyasi.–T.: «Fan va texnologiya», 2019. 368 bet.
15. Tojiyeva Z.N., Do'smonov F.A. Demografiya. O'quv qo'llanma. - Noshkent.: “Nodirabegim”, 2019,- 300 b.
16. Qurbonov Sh.B., Fedorko V.N. O'zbekiston geografiyasi (II qism. O'zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi). Darslik.– Toshkent: Yangi Chirchiq prints, 2024. – 382 b.
17. O'zbekiston Milliy Atlasi. I jild. O'zbekiston Respublikasining tabiiy sharoiti va resurslari, ekologiyasi va atrof-muhitini muhofaza qilish. – Toshkent, 2020. – 192 b.
18. O'zbekiston milliy atlas. II-jild // Mas'ul muharrir: A.Abduvaxitov. – T.: “Kartografiya” ilmiy-ishlab chiqarish davlat korxonasi, 2020. – 280 b.
19. Peter Haggett. Geographie: Eine Globale Synthese. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart 2004.
20. Алаев Э.Б. Социально - экономическая география. Понятийно - терминологический словарь.-М., 1983.
21. Ахмадалиев Ю.И. Ер ресурсларидан фойдаланиш геоэкологияси. - Тошкент: Фан ва технологиялар, 2014. – 340 б.
22. Бабурин В.Л., Гладкевич Г.И., Даньшин А.И., Ратанова М.П. Экономическая и социальная география стран Ближнего Зарубежья: учебник. – Москва: ЛЕНАНД, 2021. – 440 с.
23. Бабурин В.Л., Мазуров Ю.Л. Географические основы управления. - М., 2000.
24. Баранский Н.Н. Избранные труды. Научные принципы географии. - М., 1980.
25. Баранский Н.Н. Избранные труды. Становление экономической географии.-М., 1980.
26. Вахабов А.В., Хажибакиев Ш.Х. ва бошқалар. Яшил иқтисодиёт: Дарслик. / Тошкент.: “Universitet”, 2020. -262 б.
27. Гладкий Ю.Н., Чистобаев А.И. Основы региональной политики.- Спб., 1998.
28. Голубчик М.М. Политическая география мира. - Смоленск, 1998.
29. Голубчик М.М., Евдокимов С.П., Максимов Г.Н. История географии.- Смоленск, 1998.
30. Горохов С.А. Общая экономическая, социальная и политическая география. Учебное пособие. – М.: Юрайт, 2024. – 517 с.
31. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики. -М., 2000.
32. Жумаев Т. Бизнинг улуғвор тоғларимиз. Янги Ўзбекистон тоғ зонасининг барқарор ривожланиши. Назария ва амалиёт. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2021. – 561 б.

33. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география. - М., Аспект пресс, 2002.
34. Колосовский Н.Н. Избранные труды. – Смоленск, 2006.
35. Курбанов Ш.Б., Федорко В.Н. География Узбекистана (II част. Экономическая и социальная география Узбекистана). Учебник / Отв. ред. М.И. Назаров. – Ташкент: Янги Чирчик принц, 2024.
36. Липец Ю.Г., Пуляркин В.А., Шлихтер С.Б. География мирового хозяйства. -М., 1999.
37. Ломакин В.К. Мировая экономика. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003.
38. Маергойз И.М. Территориальная структура хозяйства. - Новосибирск, 1986.
39. Максаковский В.П. Историческая география мира. - М., 1999.
40. Мироненко Н.С. Введение в географию мирового хозяйства.- М., 2004.
41. Назаров И.Қ. География фанининг асосий муаммолари. Ўқув қўлланма. – Тошкент, 2013. - 212 б.
42. Перцик Е.Н. Города мира. География мировой урбанизации. - М., 1999.
43. Садыков А.М. Основы регионального развития: теория, методология, практика. – Ташкент: Иқтисод-Молия, 2005. – 280 с.
44. Скопин А.Ю. Введение в экономическую географию.-М.:Владос, 2001.
45. Солиев А., Аҳмедов Э., Маҳмадалиев Р., Назаров М. ва б. Минтақавий иқтисодиёт. -Т.: Университет, 2003.
46. Солиев А., Қаршибоева Л. Иқтисодий географиянинг назарий ва амалий масалалари. -Т., 1999.
47. Солиев А., Маҳмадалиев Р. Иқтисодий география асослари. - Т., 1996.
48. Солиев А., Назаров М. Ўзбекистон қишлоқлари (Қишлоқ жойлар географияси).-Т.: Фан ва технология, 2009.
49. Солиев А.С. Худудий мажмуаларнинг назарий асослари. - Т.: Университет, 2007.
50. Солиев А.С. Иқтисодий география: назария, методлар ва амалиёт. - Т., 2013.
51. Солиев А. Илмий тадқиқот асослари. – Тошкент: Университет, 2003. - 51 б.
52. Солиев А.С. Танланган асарлар. – Тошкент: MUMTOZ SO‘Z, 2018. – 376 б.
53. Социально-экономическая география зарубежного мира. Под ред. Вольского В.В. – М.: Дрофа, 2001.
54. Сурхондарё вилоятининг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш стратегияси / и.ф.д. А.М.Содиқовнинг умумий таҳририяти остида. – Тошкент: IFMR, 2014. - 200 б.

55. Территориальное планирование: новые функции, опыт, проблемы, решения. - СПб. Изд-ва Санкт-Петербургского университета, 2006.

56. Трофимов А.М., Шаригин М.Д. Общая география: вопросы теории и методологии. - М., 2007. Т.:

57. Федорко В.Н. Территориальная структура природопользования в Узбекистане: теоритико-методологические и практические аспекты исследования. Монография. - "Zebo Print", 2022. – 288 с.

58. Хоразм вилоятининг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш стратегияси / и.ф.д. А.М.Содиқовнинг умумий таҳририяти остида. – Тошкент: IFMR, 2015. - 200 б.

59. Қорақалпоғистон Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш стратегияси / и.ф.д. А.М.Содиқовнинг умумий таҳририяти остида. – Тошкент: IFMR, 2013. - 252 б.

60. Хорев Б.С. Территориальная организация общества.-М., 1988.

61. Шарыгин М.Д. Основные проблемы экономической и социальной географии.-Пермь, 1997.

62. Эгамбердиева Л.Ш., Эгамбердиева У.Т., Атабаева Н.К., Жабборов Б.Т. Экология города и промышленности. учебное пособие / - Toshkent: MUNTOZ SO`Z, 2018.

63. Жёлтиков В.П., Кузнецов Н.Г., Тяглов С.Г. Экономическая география. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001.

64. Янчук С.Л. Экономическая и социальная география. Учебник. – Ташкент: Innovatsiya-Ziyo, 2021. – 168 с.

65. Экономическая и социальная география стран ближнего зарубежья: Пособие для вузов. Под ред. М.П.Ратановой.–М.: Дрофа, 2004.

Internet saytlari

1. www.cspu.uz [Chirchiq davlat pedagogika universiteti rasmiy sayti].

2. www.lib.cspu.uz [Chirchiq davlat pedagogika universiteti Axborot resurs markazi rasmiy sayti].

3. www.geografiya.uz [Geografiya sohasiga qiziquvchilar uchun veb sayt].

4. www.gov.uz [O'zbekiston Respublikasi Hukumat portali].

5. www.ziyonet.uz [Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portali rasmiy sayti]

6. www.stat.uz [O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi rasmiy sayti].

7. www.bilim.uz ["Bilim" axborot-kutubxona markazi rasmiy sayti].

8. www.natlib.uz

11.00.02- Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya ixtisosligi bo'yicha oliy ta'limdan keyingi ta'lim insitutiga kirish imtixonlari uchun savollar majmuasi

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlarida iqtisodiy geografik masalalarning yoritilishi.
2. Milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning geografik jihatlari.
3. Geografiya fanining asosiy tamoyillari: hududiylik, komplekslilik, demotsentrizm, geoekologik prinsiplar.
4. Madaniy geografiya konsepsiyasi. Etnogeografiyaning zamonaviy muammolari.
5. T. Xegerstrand, F. Perru, Dj. Fridman nazariyalari, mohiyati ahamiyati, tamoyillari.
6. Jahon iqtisodiyotining globallashuv jarayonida temir yo'l transportining tutgan o'rni va roli.
7. Aholini ilmiy tadqiq qilishning geografik masalalari.
8. Aholi ijtimoiy rivojlanishining hududiy muammolari.
9. O'zbekistonda urbanizatsiya jarayonlarining rivojlanishi va uning ekologik jihatlari.
10. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning tarmoq tuzilishi.
11. Geotizimlar va ularning tiplari. Geotizimlar dinamikasi tahdili.
12. Aholi tarkibi. Sotsial tarkib, kastalar, sinflar.
13. MDH davlatlari xo'jalik tarmoqlarining iqtisodiy geografik tahlili.
14. Iqtisodiy geografik o'rin kategoriyasi.
15. Servis, xizmat ko'rsatish sohalari va ijtimoiy infratuzilma tushunchalarining mazmuni, ularning o'zaro farqlanishi.
16. Rayon planirovkasi, mintaqaviy siyosat va hududiy loyihalash iqtisodiy va ijtimoiy geografiyaning amaliy yo'nalishi sifatida.
17. O'zbekiston yer resurslari, yer fondi, mulkchilik shakllari va ularning hududiy xususiyatlari.
18. Yashil iqtisodiyot. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tishning asosiy tamoyillari.
19. Iqtisodiy va ijtimoiy geografik tadqiqotlarda maksadli dasturlash, muammoli, tizimli, xavzaviy, kompleks geografik yondoshuvlar.
20. Demografiya, geodemografiya, demogeografiya, Mintaqaviy demografiya.
21. Xalqaro migratsiya jarayonlari va muammolarining geografik jihatlari.
22. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlardagi demografik vaziyat.
23. Ishlab chiqarish infratuzilmasini iqtisodiy geografik tahlili.
24. Geografik prognozlashtirish va mintaqaviy rejalashtirish.
25. Urbanizatsiya jarayoni, uning turli mintaqalarda kechishi, hududiy shakllari va muammoli jihatlari
26. Shaharlarni tipologiyalashtirish muammolari va qishloq aholi manzilgohlari.

27. O'zbekiston qishloq xo'jaligining mustaqillik yillarida isloh qilinishi, rivojlanishi va hududiy tashkil etilishi.
28. O'zbekistonga investitsiya jalb qilishning mintaqaviy muammolari.
29. Mustaqillik yillarida O'zbekiston sanoatining tarmoq va hududiy tarkibidagi o'zgarishlar.
30. Agrosanoat kompleksiga investitsiya kiritishning tarmoqlar va hududiy xususiyatlari.
31. O'zbekistonning ijtimoiy rivojlanishi va uning mintaqaviy xususiyatlari.
32. O'zbekistonning iqtisodiy rayonlashtirilishi.
33. Davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosati va iqtisodiy-ijtimoiy geografiyaning rivojlanishi.
34. Energiya ishlab chiqarish sikllari g'oyasi va uning ilmiy-amaliy ahamiyati.
35. Iqtisodiy geografiyada majmual va tizimli yondashuv.
36. Jamiyatni siyosiy-hududiy tashkil etilishi va rivojlanishi qonuniyatlari.
37. Transport va uning O'zbekiston tashqi iqtisodiy aloqalarini rivojlantirishdagi ahamiyati.
38. O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvini hududiy jihatlar.
39. O'zbekiston agrosanoat kompleksini rivojlantirish va takomillashtirishning hududiy muammolari.
40. Ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirishda klassik g'oyalar.
41. O'zbekistonda aholiga hizmat ko'rsatishni hududiy tashkil etish muammolari.
42. O'zbekistonda kadrlar tayyorlash davlat siyosati va ta'lim tizimining rivojlanishi.
43. O'zbekistonda aholiga tibbiy hizmat ko'rsatishning mintaqaviy xususiyatlari.
44. Infratuzilma va uni ilmiy tadqiq qilishning geografik jihatlar.
45. O'zbekiston viloyatlarini infratuzilma bilan ta'minlanishining hududiy muammolari.
46. O'zbekistonda iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining rivojlanishi.
47. O'zbekiston shaharlarining funksional va hududiy tarkibidagi o'zgarishlar.
48. O'zbekiston neft va gaz sanoatiga investitsiya kiritishning hududiy xususiyatlari.
49. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanining zamonaviy muammolari.
75. O'zbekiston shaharlarining funksional va hududiy tarkibidagi o'zgarishlar.
76. O'zbekistonning qishloq xo'jalik rayonlar.
77. O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlari tashqi iqtisodiy aloqalarining rivojlanishi.
78. O'zbekistonning uzoq xorij davlatlari bilan tashqi iqtisodiy aloqalar.
79. O'zbekistonning yaqin xorij davlatlari bilan tashqi iqtisodiy aloqalar.

80. Mustaqillik davrida O'zbekiston aholisining o'sishi va joylanishi masalalari.

81. XX asr oxiri va XXI asr boshlarida dunyo siyosiy xaritasining shakllanishi va geosiyosiy vaziyat.

82. Markaziy Osiyoda geosiyosiy jarayonlarga ta'sir etuvchi omillar.

83. O'zbekistonning dunyo siyosiy xaritasida tutgan o'rni va roli.

84. Geografik determinizm, siyosiy geografiya va geosiyosat.

85. Jahon aholisi va uning takror barpo bo'lishidagi mintaqaviy xususiyatlar.

86. O'zbekiston aholisi va uning migratsiya harakati.

87. O'zbekiston sanoatining tarmoqlar va hududiy tarkibidagi o'zgarishlar.

88. O'zbekiston qishloq xo'jaligi va uning asosiy mulkchilik shakllarini rivojlanish xususiyatlari.

89. O'zbekistonning transport kommunikatsiyalari va uning jahon bozorlariga chiqish imkoniyatlari.

90. O'zbekistonning mineral homashyo salohiyati va uning hududiy tarkibi.

91. Xalqaro mehnat taqsimoti. A.Smit va D.Rikardo g'oyalari va ularning ilmiy-amaliy ahamiyati.

92. Sanoat korxonalarini joylashtirish g'oyalari. Sanoat shtandorti.

93. Qishloq xo'jaligini hududiy tashkil etish va rivojlantirish muammolari. I.Tyunen nazariyasi.

94. Transportning hududiy tashkil etilishining iqtisodiy geografik masalalari, transportning ishlab chiqarishni joylashtirishdagi ahamiyati.

95. O'zbekiston qishloq xo'jaligidagi islohotlar va fermerchilikni rivojlanishi masalalari.

96. Iqtisodiy geografiya va mintaqaviy iqtisodiyot: o'zaro bog'liqlik va farqlari.

97. O'zbekistonning geosiyosiy vaziyati va uning asosiy xususiyatlari.

98. Rossiya va O'zbekiston: ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy xamkorligining geografik xususiyatlari.

99. Jahon aholisi: o'sishi va joylanishi xususiyatlari.

100. Hududlarning demografik sig'imi.

101. Jahon shaharlari va aglomeratsiyalarining rivojlanish konuniyatlari.

102. Jahon sanoat geografiyasi va undagi hududiy siljishlar.

103. O'zbekiston yengil sanoatida qo'shma korxonalarning shakllanishi va rivojlanishi.

104. Erkin iqtisodiy zonalar haqida tushuncha.

105. Jahon yoqilgi-energetika resurslarining hududiy tarkibi va xo'jalik ahamiyati.

106. O'zbekiston transportining turlari va rivojlanish xususiyatlari.

107. O'zbekistonning yirik xalqaro tashkilotlar bilan hamkorligi.

108. O'zbekiston mehnat resurslarining mintaqaviy tarkibi va undan oqilona foydalanish muammolari.

109. O'zbekistonning geosiyosiy o'rni va iqtisodiy rivojlanishi.

110. O'zbekistonning rekreatsiya resurslari va ulardan foydalanish muammolari.

111. O'zbekiston to'qimachilik sanoatining hududiy tashkil etilishi va rivojlanishi muammolari.

112. Aholi tabiiy harakatining rivojlanish qonuniyatlari va unga ta'sir etuvchi omillar.

113. Jinoyatchilikni ilmiy tadqiq qilishning hududiy xususiyatlari.

114. Aholining turmush darajasi, turmush tarzi va turmush sifatini ilmiy tadqiq qilishning geografik muammolari.

115. Tarmoqlararo sanoat majmualari.

116. O'zbekiston sanoatining tarmoqlar tarkibini diversifikatsiya qilishning geografik jihatlari.

117. Turli xil landshaft tiplari va aholi joylashuvi xususiyatlari.

118. Tabiiy-xo'jalik rayonlashtirish muammolari.

119. Tabiiy resurslarni iqtisodiy baholashning ahamiyati.

120. Geografik ekspertiza va uning ahamiyati.

Fakultet dekani:

A.K.Raximov

Kafedra mudiri:

O.U.Abdimurotov